EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 22.1.2018.
COM(2018) 39 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Savienības Muitas kodeksa īstenošanu un par to, kā tiek īstenotas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar SMK 284. pantu

1. IEVADS

Eiropas Savienība (ES) 2013. gada 9. oktobrī pieņēma Savienības Muitas kodeksu ("SMK"), proti, Padomes Regula (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu,[1] stājās spēkā 2013. gada 30. oktobrī, lai gan vairums tā materiālo tiesību normu stājās spēkā 2016. gada 1. maijā.

SMK ir definēts ES muitas teritorijā piemērojamo muitas noteikumu un procedūru tiesiskais regulējums, kas ir pielāgots mūsdienu tirdzniecības apstākļiem, piemēram, ražošanas un piegādes sistēmu globālajai integrācijai, e-komercijai un moderniem komunikācijas līdzekļiem. Tā mērķis ir veicināt tādu preču plūsmu, kas Savienībā tiek pārvietotas tranzītā, ievestas vai izvestas, lai stiprinātu Eiropas uzņēmumu konkurētspēju, vienlaikus uzlabojot Savienības un dalībvalstu finanšu un ekonomisko interešu aizsardzību, kā arī ES patērētāju drošumu un drošību. Lai sasniegtu šos mērķus, SMK jo īpaši ir vērsts uz to, lai pabeigtu muitas virzību uz bezpapīru, integrētu un pilnīgi elektronisku vidi. SMK ir paredzēti kopīgi noteikumi un datu prasības attiecībā uz muitas pirmsievešanas un pirmsizvešanas deklarācijām, paziņojumiem, pieteikumiem un lēmumiem. Tas ietver septiņpadsmit elektronisku sistēmu atjaunināšanu vai izveidi.

Lai gan tagad SMK tiesību normas ir spēkā, šīs septiņpadsmit elektroniskās sistēmas tiek ieviestas pakāpeniski, tāpēc SMK līdz 2020. gada beigām ir paredzēts arī pārejas periods, kura laikā pašreizējās papīra vai elektroniskās sistēmas var turpināt izmantot tām muitas lietām, kam jaunās elektroniskās sistēmas vēl nav pieejamas. Pārejas periods attiecas arī uz atļaujām (kas paredzētas, piemēram, lai varētu kvalificēties par atzītajiem uzņēmējiem vai izmantot muitas "īpašās procedūras"), kas izsniegtas saskaņā ar iepriekšējo muitas tiesību pamataktu — Kopienas Muitas kodeksu —, kuru var turpināt piemērot vēlākais līdz 2019. gada aprīlim.

Neatkarīgi no tā, ka SMK joprojām ir pārejas posmā, Eiropas Komisija ir sagatavojusi šo ziņojumu, lai novērtētu situāciju tiesību normu īstenošanas un elektronisko sistēmu ieviešanas jomā. Šis ziņojums ir atbilde uz Eiropas Parlamenta 2017. gada 19. janvāra rezolūciju[2] izteikto pieprasījumu un Padomes aicinājumu, kas izteikts tās 2016. gada 29. septembra secinājumos par turpmāko darbību saistībā ar Savienības Muitas kodeksu[3].

Turklāt Komisija ar šo ziņojumu informē Eiropas Parlamentu un Padomi — kā paredzēts — par to, kā tā izmanto saskaņā ar SMK 284. pantu piešķirtās pilnvaras pieņemt deleģētos aktus.

Komisija ir sagatavojusi šo ziņojumu, pamatojoties uz apspriedēm ar ES dalībvalstīm un uzņēmumiem par jautājumiem, kas skar SMK īstenošanu, un pašas veikto analīzi.

2. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

a. Juridiskā struktūra

[1] OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp. Kļūdu labojumā (OV L 287, 29.10.2013., 90. lpp.) tika izlabota 10. oktobra tekstā pielaistā drukas kļūda, kur kā īstenošanas termiņš bija norādīts 2016. gada 1. jūnijs. Tekstā, par kuru balsoja Eiropas Parlaments un Padome, norādītais īstenošanas termiņš bija 2016. gada 1. maijs.

[2] Eiropas Parlamenta 2017. gada 19. janvāra rezolūcija par to problēmu risināšanu, kuras saistītas ar ES Muitas kodeksa īstenošanu, un Komisijas atbilde (2016/3024 (RSP)).

[3] Padomes secinājumi par turpmāko darbību saistībā ar Savienības Muitas kodeksu (OV C 357, 29.09.2016., 2. lpp.).

SMK aizstāja 1992. gada Kopienas Muitas kodeksu ("KMK"), kas bija pirmais mēģinājums konsolidēt ES muitas noteikumus. Lai gan tolaik tas bija būtisks sasniegums, kas veicināja darījumdarbību, KMK procedūru un prakses pamatā bija papīra dokumentu izmantošana, kas nav piemērota modernākai elektroniskai darījumdarbības videi. Turklāt, paplašinoties muitas pienākumiem saistībā ar jautājumiem, kas attiecas ne tikai uz nodokļu iekasēšanu (bet arī, piemēram, uz drošības un drošuma problēmu, nelikumīgas skaidras naudas aprites un viltotu preču novēršanu), bija nepieciešamas tiesību normas efektīvākai muitas kontroles organizēšanai.

Tāpēc Komisija veica visaptverošu ietekmes novērtējumu, lai noteiktu pareizo pieeju muitas turpmāko problēmu novēršanai[4], un, pamatojoties uz minētā ietekmes novērtējuma rezultātiem, 2005. gada beigās iesniedza priekšlikumu par ES Modernizēto Muitas kodeksu ("MMK") un Lēmumu par elektronisku muitu. Taču vairāku iemeslu dēļ — bet jo īpaši tādēļ, ka ar Lisabonas līgumu[5] tika ieviests jauns tiesiskais pamats ar jauniem noteikumiem un procedūrām, kas attiecās uz tādu īstenošanas noteikumu pieņemšanu, kuri pievienoti galvenajiem regulējumiem — Komisija bija spiesta "pārstrādāt" MMK pirms tā plānotās piemērošanas dienas.

Tādēļ Komisija 2012. gada 20. februārī kā MMK pārstrādāto redakciju ierosināja SMK, kurā iekļauti panti, ar ko Komisiju pilnvaro pieņemt sīki izstrādātus papildināšanas un īstenošanas noteikumus, ar kuriem ES muitas tiesību aktus saskaņo ar Lisabonas līguma prasībām.

SMK stājās spēkā 2013. gada 30. oktobrī, taču minētajā dienā stājās spēkā tikai Komisijas pilnvarojumi, savukārt pārējos kodeksa noteikumus sāka piemērot no 2016. gada 1. maija. Šajā starplaikā Komisija izmantoja savus pilnvarojumus pieņemt turpmāk minētos tiesību aktus, kas kopā ar kodeksu veido SMK tiesību aktu kopumu:

i. SMK "deleģēto aktu"[6], kas papildina konkrētus nebūtiskus kodeksa elementus;
ii. SMK "īstenošanas aktu"[7], kurā izklāstīti vienoti procedūras noteikumi SMK īstenošanai;
iii. SMK "pārejas deleģēto aktu"[8], kurā paredzēti alternatīvi līdzekļi muitas informācijas apmaiņai un glabāšanai, kamēr nedarbojas SMK elektroniskās sistēmas; un
iv. SMK "darba programmu"[9], kas sagatavota kā Komisijas Īstenošanas lēmums, kurā izklāstīta IT sistēmu plānošana.

[4] SEC(2005) 1543.
[5] OV C 306, 17.12.2007., 1.–271. lpp.
[6] Komisijas 2015. gada 28. jūlija Deleģētā regula (ES) 2015/2446, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem (OV L 343, 29.12.2015., 1. lpp.).
[7] Komisijas 2015. gada 24. novembra Īstenošanas regula (ES) 2015/2447, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 343, 29.12.2015., 558. lpp.).
[8] Komisijas 2015. gada 17. decembra Deleģētā regula (ES) 2016/341, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz pārejas noteikumiem, kurus paredz attiecībā uz konkrētiem Savienības Muitas Kodeksa noteikumiem, ja attiecīgās elektroniskās sistēmas vēl nedarbojas, un groza Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2015/2446 (OV L 69, 15.3.2016., 1. lpp.).
[9] Komisijas 2016. gada 11. aprīļa Īstenošanas lēmums (ES) 2016/578, ar ko izveido darba programmu par Savienības Muitas kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādi un ieviešanu (OV L 99, 15.4.2016., 6. lpp.), ar kuru aizstāj iepriekšējo darba programmas redakciju, kas izklāstīta Komisijas 2014. gada 29. aprīļa Īstenošanas lēmumā (ES) 2014/255 (OV L 134, 7.5.2014., 46.–53. lpp.).

Turklāt, tā kā ar tirdzniecības pārstāvjiem, Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm notiek pastāvīgs dialogs, kas ir ļāvis konstatēt atsevišķas tehniskas problēmas, Komisija kopā ar Eiropas Parlamentu un Padomi, lai atrisinātu šos jautājumus, rīkojās ātri, pat pirms jauno noteikumu stāšanās spēkā pieņemot šādus tiesību aktu kopuma grozījumus:

v. divus SMK deleģētā akta grozījumus:

- deleģēto aktu grozīja ar pārejas deleģēto aktu, lai 2016. gada 1. maijā nodrošinātu vienmērīgu pāreju no KMK uz SMK[10]. Atklājās, ka dažus deleģētā akta noteikumus nevar piemērot līdz laikam, kamēr IT sistēmas nav pilnīgi funkcionējošas, tāpēc atsevišķi pārejas pasākumi bija jāparedz ne tikai SMK, bet arī deleģētajā aktā, lai atļautu turpināt izmantot papīra vai alternatīvas sistēmas, līdz sāk darboties IT sistēmas,
- tika laboti divi SMK deleģētā akta noteikumi[11], kas nejauši izslēdza KMK atvieglošanas noteikumu. Šis labojums nodrošina to, ka tiek turpināta prezumpcija par pagaidu ievešanas vai reeksporta deklarāciju, ja tūristu plūsma, dažas konkrētas preces, piemēram, paletes, konteineri, kuģi un lidmašīnas šķērso muitas teritoriju. Jo īpaši attiecībā uz lidmašīnām, kas šķērso ES robežu, pienākums sniegt mutiskas vai rakstiskas deklarācijas varētu nopietni ietekmēt pierobežas un tūristu satiksmi;

vi. SMK pārejas deleģētā akta 12. pielikuma tehnisku labojumu[12], kurā norādītas pieteikumiem un atļaujām izmantojamās veidlapas.

Visbeidzot, Komisija 2016. gada aprīlī izmantoja ar SMK 50. pantu piešķirtās pilnvaras pieņemt Komisijas Īstenošanas lēmumu[13], ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus par kopīgu riska kritēriju, kā arī drošības un drošuma riska analīzes standartu izstrādi, lai atbilstīgi Savienības Muitas kodeksam saskaņoti piemērotu konkrētus muitas kontroles pasākumus.

b. Mērķi un normatīvais saturs

Saskaņā ar mūsdienu vajadzībām SMK mērķis ir gan uzņēmumu, gan muitas administrāciju labā nodrošināt lielāku juridisko noteiktību un viendabīgumu, vienkāršot noteikumus un procedūras, veicināt efektīvākas muitas operācijas un panākt visu muitas procedūru un darbību pilnīgu automatizāciju. Vienlaikus SMK ir paredzēts, lai uzlabotu Savienības un dalībvalstu finanšu un ekonomisko interešu aizsardzību. Turklāt tā mērķis ir ņemt vērā politikas un likumdošanas attīstību citās jomās, kas varētu ietekmēt muitas tiesību aktus, piemēram, saistībā ar importa drošumu un drošību. Saskaņā ar iepriekš izklāstītajiem mērķiem daži no svarīgākajiem SMK tiesību aktu grozījumiem ir šādi:

- lai muitas savienībā nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus tirdzniecībai, *netiek ierobežotas pārstāvja muitā tiesības* sniegt pakalpojumus dalībvalstī, kas nav viņa uzņēmējdarbības veikšanas vieta;
- *ir izstrādāti saskaņoti noteikumi par lēmumu pieņemšanu* dalībvalstīs, tostarp par

[10] Ar pārejas deleģēto aktu tika grozīts SMK deleģētā akta 2., 3., 104., 106., 112., 113., 128., 138., 141., 144., 146., 181 un 184. pants un pievienots 122.a, 124., 124.a, 126., 126.a un 129.a–129.d pants.
[11] Ar Komisijas 2016. gada 5. aprīļa Deleģēto regulu (ES) 2016/651 (OV L 111, 27.4.2016., 1. lpp.) tika labots SMK deleģētā akta 136. un 141. pants.
[12] Komisijas 2016. gada 8. aprīļa Deleģētā regula (ES) 2016/698, ar kuru labo pārejas deleģēto aktu.
[13] *Commission Implementing Decision C 2016/2422 of 27 April 2016 on the establishment of common risk criteria for security and safety risk analysis.*

atļauju izsniegšanu muitā. Tie ir paredzēti, lai veicinātu tirdzniecību, paaugstinot paredzamību, atvieglojot pieteikumu iesniegšanas procedūras un ieviešot uzlabotus un stingrākus noteikumus par tirgotāja tiesībām tikt uzklausītam pirms nelabvēlīga lēmuma pieņemšanas;

- *ir paredzēti jauni muitošanas procedūru vienkāršojumi.* Var izmantot atzītā uzņēmēja (*Authorised Economic Operator — AEO*) kritērijus, lai noteiktu, vai uzņēmēji, kas nav *AEO*, var izmantot atsevišķus vienkāršojumus, savukārt citi vienkāršojumi ir pieejami tikai *AEO*:

  - vienkāršojumi, ja piemēro dažus vai visus *AEO* kritērijus, attiecas uz: i) pārstāvi muitā, kas vēlas sniegt pakalpojumus dalībvalstī, kas nav viņa uzņēmējdarbības veikšanas valsts, ii) vispārējo galvojumu summas samazinājumu attiecībā uz maksājamiem muitas nodokļiem, iii) tādas vietas apstiprinājumu, kas nav kompetentā muitas iestāde preču uzrādīšanai, iv) atļauju iesniegt muitas deklarācijas kā ierakstu deklarētāja reģistros, v) atļauju vienkāršojumiem, kas saistīti ar tranzītu, vi) atļauju pagaidu uzglabāšanas vietas darbībai, vii) atļauju izmantot īpašas procedūras (uzglabāšanu muitas noliktavā, galapatēriņu, pagaidu ievešanu, ievešanu pārstrādei un izvešanu pārstrādei),

  - priekšrocības, kas pieejamas tikai *AEO* (kā kompensācija par to, ka tagad tirgotājiem, kas vēlas iegūt *AEO* statusu, ir jāatbilst papildu kritērijiem): i) pilnīgs vai daļējs tāda galvojuma samazinājums, kas jāiesniedz, lai varētu atlikt nodokļu maksājumu, ii) centralizēta muitošana, kas ļauj uzņēmējiem centralizēti iesniegt muitas deklarācijas un maksāt nodokļus vietā, kur viņi veic uzņēmējdarbību, nevis citās dalībvalstīs, kur preces tiek uzrādītas muitai, iii) atbrīvojums no pienākuma uzrādīt preces atbilstīgi vienkāršojumam, kas attiecas uz ierakstu deklarētāju reģistros, iv) "pašnovērtējums", kas ļauj uzticamiem uzņēmējiem aprēķināt maksājamo nodokļa summu un veikt konkrētus kontroles pasākumus muitas vārdā, un v) atļauja pārvietot preces uz citu dalībvalsti, lai gan tās joprojām atrodas pagaidu uzglabāšanā (t. i., pirms tām tiek piemērota muitas procedūra);

- *ir standartizēti noteikumi, kas attiecas uz saistošiem muitas lēmumiem par tarifiem un izcelsmi:* i) derīguma termiņš lēmumam, kas attiecas uz saistošu izziņu par tarifu (SIT), ir samazināts no sešiem līdz trim gadiem atbilstīgi termiņam, ko piemēro saistošai izziņai par izcelsmi, un ii) tagad SIT lēmums turētājam ir saistošs, proti, lai izvairītos no izdevīgāka SIT meklēšanas, turētājam ir jāinformē muitas dienestus par to, ka viņš attiecībā uz deklarētajām precēm ir saņēmis SIT lēmumu;

- lai aizsargātu ES pašu resursus un finanšu intereses, *ir ieviesti obligāti galvojumi* attiecībā uz visām muitas procedūrām, turklāt ļoti uzticamiem uzņēmējiem ir pieejami samazinājumi, bet *AEO* — atbrīvojumi;

- *ir paredzēti jauni drošuma un drošības noteikumi, atbilstīgi kuriem preču ievešanas brīdī jāiesniedz vairāki pieteikumi*, t. i., ne tikai pārvadātājam, bet arī kravu ekspeditoram un pat saņēmējam, tādējādi saskaņojot šos noteikumus ar starptautiskiem standartiem (piemēram, Pasaules Muitas organizācijas (PMO) pamatstandartiem pasaules tirdzniecības drošībai un sekmēšanai);

- *ir atviegloti pagaidu uzglabāšanas noteikumi,* tostarp ir pagarināts uzglabāšanas laiks līdz 90 dienām (atšķirībā no iepriekšējām 20 vai 45 dienām — atkarībā no tā, vai

preces tika transportētas pa jūru) un ir atļauts pārvietot pagaidu uzglabāšanā esošas preces starp uzglabāšanas vietām bez tranzīta procedūru piemērošanas;

- *ir apvienotas muitas procedūras "ievešana pārstrādei", "pārstrāde muitas kontrolē" un "iznīcināšana".* Turklāt tagad muitas procedūras izmantošanas atļaujas turētājam ir vairāk laika, lai izlemtu, vai gala preces reeksportēt, iznīcināt vai laist brīvā apgrozībā.

c. Elektroniskās sistēmas

Saskaņā ar SMK līdz 2020. gadam informācijas apmaiņai starp uzņēmējiem un muitas dienestiem, kā arī starp muitas dienestiem ir pilnībā jāpamatojas uz elektroniskām datu apstrādes metodēm. To uzskata par būtisku soli uz priekšu, lai veicinātu likumīgu tirdzniecību, samazinātu administratīvo slogu un nodrošinātu saskaņotu prasību piemērošanu visā ES. Lai sasniegtu šo mērķi, saskaņā ar SMK darba programmā noteikto laika grafiku tiek atjauninātas vai izstrādātas septiņpadsmit elektroniskās sistēmas. Šīs sistēmas var iedalīt divās kategorijās, proti, ir: i) četrpadsmit transeiropas sistēmas, kas Komisijai jāizstrādā vai jāatjaunina sadarbībā ar dalībvalstīm, tostarp centrālās sistēmas un sistēmas, kam ir valsts komponents, kurš jāievieš dalībvalstīm, un ii) trīs valsts sistēmas, kas jāizstrādā vai jāatjaunina dalībvalstīm.

Četrpadsmit transeiropas sistēmas (tostarp sistēmas ar valstu komponentiem) ir šādas:

1. Reģistrēto eksportētāju sistēma — *REX* (jauna), kuras mērķis ir darīt pieejamu atjauninātu informāciju gan par reģistrētiem eksportētājiem, kuri veic uzņēmējdarbību VPS valstīs (valstīs, kas gūst labumu no ES vispārējās preferenču shēmas, kura nodrošina preferenciālu piekļuvi ES tirgum), gan Eiropas Savienības uzņēmējiem, kuri eksportē uz VPS valstīm un dažām citām valstīm;
2. Saistošās izziņas par tarifu sistēma — SIT (atjauninama), kuras mērķis ir saskaņot ar SMK datubāzi, kurā ir visas saistošās izziņas par tarifu, ko izdevuši dalībvalstu muitas dienesti;
3. Muitas lēmumu sistēma — MLS (jauna), kuras mērķis ir visā Savienībā saskaņot procedūras muitas lēmumiem, kas saistīti ar muitas tiesību aktu piemērošanu, vienkāršojot apspriešanos lēmumu pieņemšanas periodā un atļauju izdošanas procesa pārvaldību;
4. Vienotā lietotāju pārvaldības un digitālā paraksta sistēma — *UUM&DS* vai "*ES tirgotāju portāls*" (jauna), kuras mērķis ir nodrošināt tirgotājiem tiešu un visā ES saskaņotu piekļuvi dažādām elektroniskām muitas sistēmām, kā noteikts SMK;
5. Atzīto uzņēmēju sistēma — *AEO* (atjauninama), kuras mērķis ir uzlabot darījumdarbības procesus, kas saistīti ar *AEO* pieteikumiem un atļaujām, ņemot vērā SMK grozījumus;
6. Uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas sistēma — *EORI* (atjauninama), kuras mērķis ir nelielu jauninājumu ieviešana pašreizējā sistēmā, kas ļauj reģistrēt un identificēt Savienības uzņēmējus un trešo valstu personas, kas darbojas muitas jomā Savienībā;
7. Kopējā muitas tarifa un uzraudzības sistēma — Surveillance (atjauninama), kuras mērķis ir ieviest jauninājumus pašreizējā datubāzē (lai to pielāgotu SMK prasībām), kurā tiek reģistrēti un apkopoti visi ES tirdzniecības (importa un eksporta) dati, ko ik dienu iesniedz valsts muitas dienesti;

8. Savienības statusa apliecinājuma sistēma — *PoUS* (jauna), kas paredzēta to visu deklarāciju glabāšanai, pārvaldībai un izguvei, kuras tirgotājiem jāsniedz, lai pierādītu savu preču Savienības statusu;
9. Jaunā datorizētā tranzīta kontroles sistēma — *NCTS* (atjaunināma), kas pielāgo pašreizējo tranzīta sistēmu tādām jaunām SMK prasībām kā "atgadījumu ceļā" reģistrēšana, informācijas apmaiņas pielāgošana SMK datu prasībām un saskarņu ar citām sistēmām jaunināšana un izstrāde;
10. Automatizētā eksporta kontroles sistēma — AES (atjaunināmas ir gan pašreizējā transeiropas sistēma, gan pašreizējās valstu eksporta sistēmas), kuras mērķis ir īstenot SMK prasības attiecībā uz preču eksportu un izvešanu;
11. sistēma standartizētai informācijas apmaiņai par īpašām procedūrām — *INF* (jauna), kas izstrādā jaunu sistēmu datu pārvaldības procesu atbalstam un racionalizēšanai un elektroniskai datu apstrādei īpašo procedūru jomā;
12. Importa centralizētās muitošanas sistēma — *CCI* (jauna), kuras mērķis ir koordinēt starp attiecīgajām muitas iestādēm muitas deklarāciju un atļauju apstrādi preču izlaišanai, lai uzņēmēji var centralizēti veikt darījumus ar muitas dienestiem;
13. Galvojumu pārvaldības sistēma — *GUM* (jauna), kuras mērķis ir visā ES radīt iespēju reālajā laikā piešķirt un pārvaldīt vispārējus muitas galvojumus, ko tirgotāji iesniedz, ja pastāv risks, ka nodokļus varētu nesamaksāt;
14. Importa kontroles sistēma — *ICS* (atjaunināma), kuras mērķis ir uzlabot piegādes ķēdes drošumu un drošību, uzlabojot ievešanas kopsavilkuma deklarāciju un ar tām saistītās riska un kontroles informācijas datu kvalitāti, datu reģistrāciju, datu pieejamību un datu koplietošanu.

Minētās trīs sistēmas, kas jāizstrādā vai jāatjaunina dalībvalstīm, ir šādas:

1. īpašo procedūru saskaņošana un vienkāršošana — *SP*, proti, valstu sistēmās būs jāīsteno visas SMK pieprasītās izmaiņas attiecībā uz uzglabāšanu muitas noliktavā, galapatēriņu, pagaidu ievešanu, ievešanu pārstrādei un izvešanu pārstrādei;
2. ierašanās paziņojums, uzrādīšanas paziņojums un pagaidu uzglabāšana — *NA*, *PN*, *TS*, kas nosaka procesu automatizāciju valsts līmenī saistībā ar transportlīdzekļa ierašanās paziņojumiem, preču uzrādīšanas paziņojumiem un pagaidu uzglabāšanas deklarācijām atbilstīgi aprakstam SMK un nodrošina to saskaņošanu dalībvalstīs attiecībā uz datu apmaiņu starp uzņēmējiem un muitu;
3. valstu importa sistēmas — *NIS*, kuru mērķis ir īstenot visus procesus un datu prasības, kas paredzētas SMK attiecībā uz importu.

3. PĀRSKATS

a. SMK tiesību aktu kopuma īstenošanas gaita

SMK tiesību aktu kopums tika īstenots laicīgi — 2016. gada 1. maijā. Līdz šim Komisija tā piemērošanā nav konstatējusi nevienu būtisku problēmu, lai gan ir skaidrs, ka gan SMK nodrošinātie ieguvumi, gan ietekme pilnīgi atklāsies tikai tad, kad tiks ieviestas visas attiecīgās IT sistēmas.

Kopš SMK spēkā stāšanās Komisija ir turpinājusi rīkot regulāras sanāksmes ar dalībvalstīm un tirdzniecības pārstāvjiem, lai atklātu un novērstu ar tiesību aktiem saistītās problēmas, palīdzētu šos aktus interpretēt un izpētītu iespējas attiecībā uz procesu turpmāku vienkāršošanu. Šis apspriežu process ir saskaņā ar saistībām, ko Komisija uzņēmusies savā paziņojumā par ES muitas savienības un tās pārvaldības pilnveidošanu[14]. Komisija vienmēr ir pievērsusi īpašu uzmanību vajadzībai nodrošināt reāli izpildāmus laika grafikus, izmaksām un pārmaiņu vispārējai ietekmei uz muitas un tirdzniecības vidi.

Turklāt dalībvalstis un tirdzniecības pārstāvji ir sadarbojušies ar Komisiju, izstrādājot vairākus norādījumu dokumentus, kuros aplūkota jauno noteikumu praktiskā piemērošana.

Lai aplūkotu dažus konkrētus ekonomiskos pamatojumus, Komisija programmas "Muita 2020" ietvaros ir izveidojusi vairākas projektu grupas[15], kurās iesaistītas gan dalībvalstis, gan tirdzniecības pārstāvji, proti:

- *projektu grupu vienkāršojumu jautājumos*, kas apzina no pašnovērtējuma, ieraksta deklarētāja reģistros un centralizētas muitošanas iegūstamās priekšrocības,
- *projektu grupu nelielas vērtības importa jautājumos*, kas analizē piemērotākos veidus, lai pasta operatoru un kurjerpasta pārvadātāju vidū nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, ņemot vērā pārdošanas apjomu pieaugumu internetā un no tā izrietošo muitas pienākumu nodrošināt pienācīgu kontroli un aizsargāt iedzīvotāju un ES finanšu intereses, netraucējot likumīgu tirdzniecību,
- *projektu grupu tranzīta jautājumos*, kas strādā pie tā, lai elektronisku pārvadājuma dokumentu izmantotu par tranzīta deklarāciju aviopārvadājumos vai jūras pārvadājumos,
- *projektu grupu galvojumu jautājumos*, kas noskaidro, kā nosacījumi, kas paredzēti, lai gūtu labumu no pilnīga vai daļēja vispārējā galvojuma apmēra samazinājuma, varētu labāk atbilst ekonomiskajai situācijai.

Turklāt, kā paredzēts SMK, sadarbībā ar tirgotājiem un dalībvalstīm turpinās izmēģinājuma testēšana, lai pārbaudītu jaunas metodes un rastu labākus veidus atrisināt problēmas, ko rada, piemēram, pārdošanas apjomu pieaugums internetā, datu nepieejamība un vajadzība pēc sistēmiskām pieejām.

Šāda regulāra dialoga organizēšana ar ieinteresētajām pusēm ir ļāvusi kopš 2016. gada 1. maija SMK tiesību aktu kopumā izdarīt šādus atsevišķus papildu grozījumus un papildinājumus:

i. SMK 136. panta grozījums, kas attiecas uz precēm, kuras uz laiku ir izvestas no Savienības muitas teritorijas pa jūru vai pa gaisu. Šis grozījums[16] bija vajadzīgs, lai nodrošinātu pienācīgu muitas uzraudzību attiecībā uz dažām precēm, kuras ieved caur vienu ostu, bet pēc tam pārved ar konteinerkuģi uz Savienības otru ostu, kur

[14] COM(2016) 813 *final*.

[15] Sk. Komisijas ekspertu grupu reģistru šādā tīmekļvietnē: http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=search.result&page=1

[16] Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 14. decembra Regula (ES) 2016/2339, ar ko attiecībā uz precēm, kuras ir uz laiku izvestas no Savienības muitas teritorijas pa jūru vai pa gaisu, groza Regulu (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 354, 23.12.2016., 32. lpp.).

tās tikai tiek izkrautas. Sakarā ar šo grozījumu preces ir jāuzrāda minētās otrās ostas muitai;

ii. SMK īstenošanas akta grozījums[17], lai labāk pielāgotu tiesību aktus iestāžu un tirgotāju vajadzībām un garantētu noteikumu efektīvu un vienotu piemērošanu. Būtiskākos grozījumus, kas tika ieviesti pēc tirdzniecības pārstāvju pieprasījuma, var apkopot šādi:

- ir precizēti un vienkāršoti noteikumi, kas regulē ilgtermiņa piegādātāja deklarāciju. Tirdzniecības pārstāvji īpaši atzinīgi novērtēja atjaunoto iespēju tirgotājiem jebkurā brīdī gada laikā izdot vienu deklarāciju, kas attiecas uz visu kalendāro gadu;
- eksportētājiem ir piešķirts vairāk laika, lai saskaņā ar ES un Kanādas tirdzniecības nolīgumu (*CETA*) saņemtu reģistrēta eksportētāja (*REX*) numuru (kas ļauj eksportētājiem pašiem apliecināt preču izcelsmi); un
- ir uzlaboti noteikumi, kas paredzēti, lai izraudzītos izvešanas muitas iestādi gadījumos, kad akcīzes preču eksportam seko tranzīts;

iii. īstenošanas akta[18] pieņemšana attiecībā uz Savienības Muitas kodeksā paredzēto informācijas apmaiņas un glabāšanas elektronisko sistēmu izstrādes, uzturēšanas un izmantošanas tehniskajiem noteikumiem. Tajā paredzēti noteikumi, kas regulē Muitas lēmumu sistēmu un Vienoto lietotāju pārvaldības un digitālā paraksta sistēmu (sk. turpmāk b) iedaļu);

iv. iespējams, ka deleģētais akts un īstenošanas akts atkal būs jāgroza 2018. gadā, tostarp lai risinātu šādus jautājumus:

- jaunas *eksportētāja definīcijas* iekļaušana deleģētā akta 1. panta 19. punktā, saskaņā ar kuru eksportētājam joprojām būs jāveic uzņēmējdarbība ES, bet nosacījums, ka eksportētājam jānoslēdz pārdošanas līgums, tiks mīkstināts. Tirdzniecības pārstāvji uzskata, ka pašreizējā definīcija pienācīgi neatspoguļo pastāvošos darījumdarbības modeļus, piemēram, ja pārdevējs veic uzņēmējdarbību ārpus ES;
- SMK deleģētā akta 114. un 134. panta grozījums, lai nodrošinātu tādu muitas formalitāšu elastību, kas attiecas uz darījumiem starp *īpaša nodokļu režīma teritoriju* un pārējo valsts teritoriju (t. i., uz darījumiem vienas dalībvalsts robežās);
- SMK deleģētā akta 115. pantā paredzētā termiņa pagarinājums, lai deklarētu *preces, ko uzglabā citā vietā, nevis pagaidu uzglabāšanas vietā*. Šis labojums būtu jāizstrādā, lai nodrošinātu, ka gan tirgotājiem, gan muitai ir daudz vieglāk ievērot attiecīgo laikposmu, lai gan tam joprojām jābūt īsam, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu;

[17] Komisijas 2017. gada 8. jūnija Īstenošanas regula (ES) 2017/989, ar kuru labo un groza Īstenošanas regulu (ES) 2015/2447, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 149, 13.6.2017., 19.–56. lpp.).

[18] Komisijas 2017. gada 14. novembra Īstenošanas regula (ES) 2017/2089 par Savienības Muitas kodeksā paredzēto informācijas apmaiņas un glabāšanas elektronisko sistēmu izstrādes, uzturēšanas un izmantošanas tehniskajiem noteikumiem.

- tāda spēkā esoša noteikuma grozījums, kurā paredzēts, ka trešo valstu muitas dienestiem ir iesniedzama *zvejas kuģa žurnāla* izdruka, tostarp konfidenciāla komercinformācija, lai šie dienesti varētu apliecināt, ka ar jūras zvejas produktiem, kas pārkrauti to valstī vai teritorijā un transportēti, šķērsojot šo valsti vai teritoriju, nav veiktas nekādas manipulācijas. Zivsaimniecības nozare ir brīdinājusi Komisiju par problēmu — proti, ka tiek pieprasīts izpaust konfidenciālu komercinformāciju par to, kur zivis ir noķertas —, tāpēc šis grozījums nodrošinātu, ka ES kuģiem nebūs jāizpauž to rīcībā esoša konfidenciāla informācija;
- deleģētā akta grozījums, lai atjaunotu KMK tiesību aktos ietvertu noteikumu. Tirdzniecības pārstāvji ir norādījuši, ka SMK tiesību aktu kopumā nav ietverts neviens noteikums, ar ko galapatēriņa atļauju turētājam tiek īpaši atļauts *uzglabāt vienā tvertnē* energoproduktus, kas klasificēti dažādās tarifa apakšpozīcijās. Ar šo produktu tehniskajiem parametriem saistītu iemeslu dēļ minētais ierobežojums praktiski liedz izmantot šādas galapatēriņa atļaujas;
- tāda tiesiskā regulējuma grozījums, ko piemēro *automobiļiem, kurus ES rezidenti nomā ārpus ES*. Pašlaik, ja automobiļiem nav ES numura zīmes, tiem, iebraucot ES muitas teritorijā (izņemot gadījumus, kad ES rezidents izmanto nomātu automobili, lai atgrieztos savā dzīvesvietā), tiek piemērots ievedmuitas nodoklis. Šis noteikums ir uzskatīts par pārāk ierobežojošu attiecībā uz ES rezidentiem, kas iznomā automobiļus uz neilgu laiku, tāpēc deleģētais akts var tikt grozīts, lai atrisinātu šo jautājumu;
- izcelsmes noteikumu grozījums, lai *preferenciāla tarifa režīmu varētu piemērot pārstrādes produktiem*, kas iegūti no importētām precēm, kurām pašām ir piemērots preferenciāla tarifa režīms saskaņā ar procedūru "ievešana pārstrādei". Šis grozījums nodrošinātu attiecīgajiem uzņēmējiem tādu pašu tarifa režīmu, kāds tiem tika piemērots saskaņā ar muitas procedūru "pārstrāde muitas kontrolē" laikā, kad bija spēkā KMK;
- vairāki tehniski grozījumi, lai eksportētāju situācijai labāk pielāgotu noteikumus par reģistrāciju *REX* elektroniskajā sistēmā.

Neatkarīgi no iepriekš minētajiem vispārīgākajiem SMK tiesību aktu kopuma grozījumiem Komisija, tāpat kā KMK gadījumā, vairākkārt ir izmantojusi arī savas SMK noteiktās pilnvaras pieņemt īstenošanas aktus īpašām vai tehniskām vajadzībām, piemēram, preču tarifa klasifikācijai un pagaidu atkāpēm no preferenciālas izcelsmes noteikumiem.

b. SMK darba programmas īstenošanas gaita

Pirmais termiņš, lai sāktu darboties kāda no septiņpadsmit SMK darba programmā uzskaitītajām IT sistēmām, bija 2017. gads, un šis termiņš ir ievērots:

- 2017. gada 1. janvārī Komisija aktivizēja Reģistrēto eksportētāju (*REX*) sistēmu. Šajā jaunajā datubāzē ir ietverti dati par reģistrētajiem eksportētājiem ES vispārējās preferenču sistēmas (VPS) priekšrocību saņēmējās valstīs un dažiem ES reģistrētajiem uzņēmējiem, tostarp saistībā ar brīvās tirdzniecības nolīgumu ar Kanādu. Tā ļauj uzņēmējam pārbaudīt, vai piegādātājs ir reģistrēts, lai būtu tiesīgs sagatavot paziņojumus par izcelsmi, kā arī ļaus ES muitas dienestiem validēt muitas deklarācijās norādītos *REX* numurus, pārbaudot tos centrālajā datubāzē. Aptuveni 20 000 eksportētāju, kas reģistrēti ES, un aptuveni 11 000 eksportētāju, kas reģistrēti

VPS priekšrocību saņēmējās valstīs, jau piemēro šo sistēmu. Atsauksmes, kas VPS priekšrocību saņēmējās valstīs saņemtas no uzņēmējiem, ES muitas dienestiem un kompetentajām iestādēm, ir bijušas ļoti pozitīvas, savukārt sūdzības līdz šim nav saņemtas;

- 2017. gada oktobrī Komisija kopīgi aktivizēja Muitas lēmumu sistēmu un Vienoto lietotāju pārvaldības un digitālā paraksta (*UUM&DS*) sistēmu. Muitas lēmumu sistēma ir būtisks solis, lai saskaņotu muitas atļauju pārvaldīšanas veidu visās 28 dalībvalstīs. Šai sistēmai ir kopīgi komponenti (ES tirgotāju portāls, centrālā muitas lēmumu pārvaldības sistēma un klientu informācijas pakalpojumi) un valstu komponenti (valsts tirgotāju portāls un valsts muitas lēmumu pārvaldības sistēma). Tā ļauj apstrādāt divdesmit divas muitas atļaujas, kas paredzētas, piemēram, vienkāršotām deklarācijām, centralizētai muitošanai, ievešanai pārstrādei, izvešanai pārstrādei, vispārējiem galvojumiem, atliktajam maksājumam, tranzītam un vairākām citām procedūrām. Uzņēmējs var iesniegt atļaujas pieteikumus, izmantojot *UUM&DS* sistēmu, kas ļauj viņam piekļūt lēmumu sistēmai;
- Saistošās izziņas par tarifu (SIT) sistēmas pirmais posms tika pabeigts 2017. gada oktobrī, kas bija minētā posma pabeigšanas termiņš.

Lielākā daļa pārējo elektronisko sistēmu arī tiks pabeigtas līdz darba programmā noteiktajiem termiņiem. Šajā sakarā sagaidāms, ka gandrīz astoņdesmit procenti Komisijas darba saistībā ar transeiropas sistēmām tiks pabeigti līdz 2020. gadam.

Tomēr ir kļuvis arī skaidrs, ka ne visas sistēmas var pilnībā pabeigt līdz noteiktajam termiņam 2020. gadā. Minētais termiņš vienmēr ir bijis samērā ambiciozs, ņemot vērā uzdevuma sarežģītību un izmaksas, ko rada jaunu IT sistēmu ieviešana visā ES. Nosakot šo termiņu, bija paredzēts, ka tiesību akti, ar ko papildina un īsteno SMK (deleģētais akts, īstenošanas akts un pārejas deleģētais akts), tiks pieņemti pavisam drīz pēc SMK pieņemšanas 2013. gadā, lai to noteikumus varētu ņemt vērā IT sistēmu izstrādē. Tomēr apspriedes par papildināšanas un īstenošanas noteikumiem aizņēma daudz vairāk laika, nekā bija paredzēts, un šie akti galīgajā redakcijā tika pieņemti tikai 2015. gada beigās / 2016. gada sākumā. Tas savukārt aizkavēja funkcionālo specifikāciju izstrādi elektroniskajām deklarāciju un paziņojumu apstrādes sistēmām, kas pamatojas uz datu prasībām, kuras noteiktas SMK deleģētā un īstenošanas tiesību aktu B pielikumā. Šo sistēmu sarežģītība ir kļuvusi skaidri redzama tikai pēc šo tehnisko specifikāciju pabeigšanas.

Turklāt ir apstiprinājies, ka datu prasību saskaņošana (t. i., to datu, ko dalībvalstu muitas dienesti pieprasa no uzņēmējiem) ir viena no galvenajām problēmām IT sistēmu izstrādē. Datu saskaņošana ir būtiska, lai nodrošinātu dažādu elektronisko sistēmu sadarbspēju un tiesību normu saskaņotu piemērošanu. Tā ir arī būtiska, lai garantētu saskaņotību ar starptautiskajiem datu modeļiem, piemēram, Pasaules Muitas organizācijas modeli, un tādējādi nodrošinātu saikni ar trešo valstu IT sistēmām un veicinātu tirdzniecību. Tomēr laika un finanšu ziņā šajā darbā ir jāveic lielāks ieguldījums, nekā bija paredzēts, lai pilnībā pārplānotu vairākas no pašreizējām elektroniskajām sistēmām.

Vēl viena problēma ir tāda, ka, tā kā elektroniskās sistēmas ir savstarpēji cieši saistītas, ir svarīgi tās ieviest pareizā secībā (secības noteikšana), lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas savstarpējās atkarības un ka pārmaiņas attiecībā uz administrācijām un tirgotājiem tiek ieviestas strukturēti un saskaņoti.

Konkrēti jautājumi rodas saistībā ar Importa kontroles sistēmas (*ICS*) jauninā̄šanu. Šī sistēma tika izstrādāta saskaņā ar Pasaules Muitas organizācijas ieteiktajiem starptautiskās tirdzniecības standartiem, lai mazinātu bažas par drošību pēc 11. septembra uzbrukumiem. Tajā paredzēts, ka pārvadātāji elektroniski nosūta noteiktu skaitu datu elementu uz ES pirmo ievešanas muitas iestādi pirms preces tiek ievestas teritorijā un, vairumā gadījumu, pat pirms preces tiek izvestas no eksportētājvalsts. SMK ir izvirzīts mērķis uzlabot pašreizējo *ICS*. Ar "*ICS2*" varētu, piemēram, ieviest Eiropas Centrālo repozitoriju, lai reāllaikā varētu vākt augstas kvalitātes iepriekšēju informāciju par kravām, nodrošināt vairāku pieteikumu iesniegšanu (t. i., lai ne tikai pārvadātājs, bet arī importētājs, kravas saņēmējs vai citas attiecīgās personas varētu iesniegt vajadzīgos datus par precēm, ko ieved muitas savienībā), nodrošināt uzņēmēja vienoto saskarni, lai uzņēmēji varētu standartizētā un saskaņotā veidā iesniegt iepriekšēju informāciju par kravām, un nodrošināt līdzekļus, lai riska pārvaldības nolūkos palīdzētu muitas dienestiem pārbaudīt plašo informāciju, kas tiek glabāta repozitorijā. Tomēr ir kļuvis skaidrs, ka ar *ICS* saistītais darbs ir daudz lielāks, nekā bija paredzēts, jo īpaši tāpēc, ka datiem centrālajā repozitorijā ir izvirzītas augstas drošības prasības, pastāv augstas ekspluatācijas izmaksas, kā arī ir jāveic iepriekš minētā datu prasību saskaņošana un jānodrošina vairāk kopīgu funkciju ES līmenī, lai samazinātu vajadzību pēc dārgajiem paralēlajiem valsts ieguldījumiem.

c. Turpmākie pasākumi

Komisija turpinās rīkot regulāras apspriedes ar dalībvalstīm un uzņēmumiem, lai nodrošinātu, ka SMK *veicina tirdzniecību*. Ar SMK ieviestā muitas tiesību aktu un procedūru vienkāršošana jau ir radījusi pozitīvu ietekmi, tāpēc uzņēmēji lielākoties to ir novērtējuši atzinīgi. Tomēr daži apgalvo, ka SMK nepietiekami veicina tirdzniecību. Tie norāda uz to, ka tagad *AEO* statuss ir obligāts, lai gūtu labumu no konkrētiem vienkāršojumiem, un ka tas būs neizdevīgi maziem uzņēmumiem, kas nav spējīgi veikt ieguldījumus *AEO* statusa iegūšanai, lai gan tie bija uzņēmumi, kas pieprasīja dažas īpašas priekšrocības atzītajiem uzņēmējiem apmaiņā pret ieguldījumu un centās panākt, ka attiecīgie uzņēmēji veic ieguldījumus *AEO* atļaujas saņemšanai. Daudzi tirdzniecības pārstāvji arī norādīja, ka SMK priekšrocību pilnīga materializācija aizņems pārāk ilgu laiku, jo atsevišķās dalībvalstīs papīra sistēmu turpmākai līdzāspastāvēšanai ir atļauti ilgi pārejas periodi, bet citas dalībvalstis pieprasa ilgākus pārejas periodus visu jauno elektronisko prasību izpildei. Turklāt daži tirdzniecības pārstāvji norāda uz to, ka starp dalībvalstīm joprojām pastāv atšķirības noteikumu interpretācijas jomā.

Komisija arī turpinās cieši sadarboties ar ieinteresētajām personām, lai *atklātu kļūdas un tehniskas neprecizitātes* tiesību aktu kopumā. SMK tiesību aktu apjoms pārsniedz 2000 lappuses, tādēļ ir neizbēgami, ka tiesību aktu kopumam arī turpmāk būs vajadzīgi pielāgojumi. Iepriekšējā KMK un tā attiecīgajos īstenošanas noteikumos bija jāizdara vairāki grozījumi.

Būtiska muitas dienestu funkcija ir *ieņēmumu aizsardzība un drošuma un drošības nodrošināšana*. Tāpēc jāturpina arī centieni nodrošināt pareizu līdzsvaru starp kontroli un tirdzniecības veicināšanu un visu attiecīgo problēmu ātru atrisināšanu. Šis darbs ietvers pastāvīgu un intensīvu sadarbību ar Eiropas Parlamentu, Eiropas Revīzijas palātu un Komisijas dienestiem, kas ir atbildīgi par ES pašu resursu aizsardzību un krāpšanas apkarošanu.

Attiecībā uz *SMK elektroniskajām sistēmām* Komisija uzskata, ka atsevišķu sistēmu izstrādei ir jāpagarina termiņš, lai nodrošinātu pārējo sistēmu sekmīgu īstenošanu līdz noteiktajam 2020. gada termiņam. Dalībvalstīm un uzņēmumiem ir vajadzīgi reāli izpildāmi laika grafiki un juridiskā noteiktība par muitas informācijas apmaiņas un glabāšanas kārtību, kā arī vidēji

divi gadi, lai veiktu pasākumus attiecībā uz katru elektronisko sistēmu. Ja dažas sistēmas nav iespējams ieviest līdz minētajam termiņam, tas ir jāprecizē līdz 2018. gadam, kā arī jārada skaidrība par tiesību normām, kas tiks piemērotas, ja šīs sistēmas nebūs izstrādātas.

Tāpēc Komisija ierosina šādus pasākumus:

i) Komisija līdz 2021. gada beigām veiks SMK vidusposma novērtējumu un — tiklīdz būs ieviestas visas elektroniskās sistēmas — visaptverošu atbilstības pārbaudi. Ilgtermiņā atbilstības pārbaude ļaus Komisijai izlemt, vai ir būtiski jāmaina politika, lai starptautiskās tirdzniecības vidē SMK joprojām atbilstu izvirzītajam mērķim un turpinātu nodrošināt pareizu līdzsvaru starp tirdzniecības veicināšanu un kontroli;

ii) pirms atbilstības pārbaudes Komisija var turpināt iesniegt priekšlikumus izdarīt SMK tiesību aktu kopumā kādus labojumus vai tehniskus grozījumus, kas vajadzīgi, lai turpmāk nodrošinātu tiesiskā regulējuma sekmīgu darbību;

iii) Komisija apsvērs iespēju 2018. gada sākumā iesniegt tiesību akta priekšlikumu, lai pagarinātu termiņu pārejas noteikumu turpmākai izmantošanai attiecībā uz ierobežotu skaitu elektronisko sistēmu, kuras nevar pilnībā ieviest līdz 2020. gada termiņam. Pēc tam tiks sagatavots Komisijas Īstenošanas lēmums ar attiecīgu darba programmas jauninājumu. Pašlaik izskatās, ka pēc 2020. gada saistībā ar konkrētām sistēmām būs jāveic vēl šāds darbs:

- jāatjaunina Importa kontroles sistēma (*ICS*), Jaunā datorizētā tranzīta kontroles sistēma (*NCTS*), Automatizētā eksporta kontroles sistēma (AES) un Īpašo procedūru sistēmas eksporta komponents, kā arī
- jāievieš Importa centralizētās muitošanas (*CCI*) sistēma, Savienības statusa apliecinājuma (*PoUS*) sistēma un Galvojumu pārvaldības (*GUM*) sistēma.

Komisija ir apspriedusies ar dalībvalstīm par šīm elektroniskajām sistēmām, kas prasa papildu darbu, un izstrādājusi šo provizorisko plānu, pamatojoties uz atbildēm, kas saņemtas no dalībvalstīm. Tā ir apspriedusies arī ar tirdzniecības pārstāvjiem Tirdzniecības kontaktu grupas regulārajās sanāksmēs, kurās pulcējas dažādu tirdzniecības asociāciju pārstāvji.

4. DELEĢĒTO AKTU PIEŅEMŠANAS PILNVARU IZMANTOŠANA

Saskaņā ar SMK 284. pantu Komisijai uz pieciem gadiem, sākot no 2013. gada 30. oktobra, ir piešķirtas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus atbilstīgi procedūrai, kas izklāstīta LESD 290. pantā, lai papildinātu vai grozītu konkrētus nebūtiskus SMK regulas elementus. SMK 284. panta 2. punktā paredzēts, ka Komisijai jāsagatavo ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā pilnvaras pieņemt deleģētos aktus tiek izmantotas. Komisijai jāsagatavo ziņojums vēlākais deviņus mēnešus pirms piecu gadu laikposma beigām, proti, līdz 2018. gada 30. janvārim.

SMK pilnvaro Komisiju pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar šādiem noteikumiem: 2., 7., 10., 20., 24., 31., 36., 40., 62., 65., 75., 88., 99., 106., 115., 122., 126., 131., 142., 151., 156., 160., 164., 168., 175., 180., 183., 186., 196., 206., 212., 216., 221., 224., 231., 235., 253., 265. un 279. pants.

Līdz 2017. gada novembrim Komisija izmantoja savas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus četras reizes (sk. 2.a iedaļu), lai:

a) pieņemtu SMK deleģēto aktu[19]. Pielikuma tabulā SMK deleģētā akta noteikumi ir savienoti ar pilnvarojumiem, kas piešķirti Komisijai saskaņā ar kodeksu;

b) pieņemtu SMK pārejas deleģēto aktu[20], pamatojoties uz kodeksa 279. pantā ietverto pilnvarojumu;

c) labotu SMK deleģētā akta 136. un 141. pantu[21], pamatojoties uz kodeksa 160. pantā ietverto pilnvarojumu; un

d) labotu SMK pārejas deleģētā akta 12. pantu[22], pamatojoties uz kodeksa 279. pantā ietverto pilnvarojumu.

Sagatavojot deleģētos aktus, Komisija apspriedās ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, jo īpaši ar dalībvalstu ekspertiem un tirdzniecības, loģistikas un darījumdarbības nozares uzņēmējiem. Dalībvalstu eksperti un uzņēmēju aprindas apsprieda un atbalstīja deleģētajos aktos iekļautos noteikumus.

Visā procedūru un lēmumu pieņemšanas procesā Komisija nodrošināja, lai attiecīgie dokumenti tiktu laicīgi un atbilstīgi nosūtīti Eiropas Parlamentam un Padomei. Eiropas Parlaments un Padome neiebilda ne pret viena akta pieņemšanu.

Lai nodrošinātu, ka ES muitas tiesību akti tiek pastāvīgi pielāgoti muitas darbības tehniskajām prasībām un tehnoloģiskajam progresam, Komisija uzskata, ka pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, kas tai piešķirtas saskaņā ar SMK, būtu jāpagarina vēl uz pieciem gadiem atbilstīgi SMK 284. panta 2. punktam.

5. SECINĀJUMS

Ar šo ziņojumu Komisija izpilda i) Eiropas Parlamenta prasību sagatavot ziņojumu par SMK īstenošanu un ii) savu pienākumu ziņot Eiropas Parlamentam un Padomei par deleģēto pilnvaru izmantošanu saskaņā ar SMK regulas 284. panta 2. punktu.

Attiecībā uz SMK īstenošanu Komisija uzskata par ievērojamu sasniegumu to, ka SMK, ar kuru tika ieviestas tik būtiskas pārmaiņas, īstenošanas pirmajos astoņpadsmit mēnešos nav saskāries ar nopietnām likumdošanas problēmām. Regulāri rīkotās apspriedes ar dalībvalstīm un tirgotājiem ir ļāvušas ātri novērst visas tehniskās kļūdas, kas atklātas kopš kodeksa pieņemšanas 2013. gadā. Vienlaikus ir skaidrs, ka turpmāk SMK ietekme ir vispusīgi jāpēta, lai noteiktu, vai SMK ir sasniedzis tos mērķus, kuriem tas izstrādāts, vai arī jāveic kādi politikas pielāgojumi. Tāpēc Komisija ierosina:

- līdz 2021. gadam veikt SMK tiesiskā regulējuma un līdz minētajam termiņam ieviesto elektronisko sistēmu vidusposma novērtējumu,
- tiklīdz visas elektroniskās sistēmas ir ieviestas, veikt visaptverošāku atbilstības pārbaudi,

[19] Sk. 6. zemsvītras piezīmi.
[20] Sk. 8. zemsvītras piezīmi.
[21] Sk. 11. zemsvītras piezīmi.
[22] Sk. 12. zemsvītras piezīmi.

- turpināt ierosināt izdarīt SMK tiesību aktu kopumā labojumus vai tehniskus grozījumus, kas vajadzīgi, lai turpmāk nodrošinātu tiesiskā regulējuma sekmīgu darbību,
- apsvērt iespēju 2018. gada sākumā iesniegt tiesību akta priekšlikumu SMK grozījumiem, lai vēlākais līdz 2025. gadam pagarinātu laikposmu, kurā var izmantot pārejas noteikumus attiecībā uz muitas formalitātēm, kas tiek kārtotas ar to IT sistēmu palīdzību, kuras nevar pilnībā iesviest līdz 2020. gadam,
- sagatavojot Komisijas Īstenošanas lēmumu, atjaunināt SMK darba programmu.

Attiecībā uz to, kā tika izmantotas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, kas piešķirtas saskaņā ar SMK 284. panta 2. punktu, Komisija uzskata, ka ir izmantojusi šīs pilnvaras aktīvi un pienācīgi. Vienlaikus Komisija uzskata, ka pilnvaru deleģēšana būtu jāpaplašina, lai tā varētu ierosināt arī citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai muitas tiesību aktus pielāgotu tehniskajam un tehnoloģiskajam progresam un tirdzniecības dinamikai.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi ņemt vērā šo ziņojumu.

Pielikums

SMK pilnvarošanas noteikumi	SMK deleģētā akta noteikumi, kas pieņemti saskaņā ar pilnvaru deleģēšanu
2. pants	114., 134., 188. pants
7. pants (Informācijas apmaiņas un glabāšanas līdzekļi un kopējas datu prasības)	2., 3., 4., 9., 19., 21., 38., 39., 40., 82., 85., 86., 87., 92., 93., 94., 95., 96., 116., 124., 124.a, 125., 126., 126.a, 127., 129.a, 129.b, 130., 131., 132., 133., 144., 154., 157., 160., 163., 164., 165., 175., 178., 181., 184., 185., 190., 196., 238., 241., 246., 247., 249. pants
10. pants	5., 6., 7. pants
20. pants	210. pants
24. pants (Lēmumi, kas saistīti ar muitas tiesību aktu piemērošanu)	5., 8., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 22., 26., 27., 28., 29., 30., 82., 92., 97., 121., 123., 156., 162., 171., 172., 173., 186., 192., 194., 205. pants
31. pants (Labvēlīgu lēmumu atcelšana un grozīšana)	Deleģēšana vēl nav īstenota. Šis noteikums attiecas uz 1) gadījumiem, kuros labvēlīgu lēmumu, kas adresēts vairākām personām, var atcelt gan attiecībā uz personu, kura nepilda kādu no pienākumiem, ko uzliek minētais lēmums, gan arī attiecībā uz citām iesaistītajām personām; 2) izņēmuma gadījumiem, kuros muitas dienesti var atlikt termiņu, kad stājas spēkā lēmuma atcelšana vai tā grozījumi.
36. pants (Lēmumu par saistošu informāciju pārvaldība)	Deleģēšana vēl nav īstenota. Šis noteikums attiecas uz 1) konkrētiem gadījumiem, kas minēti 34. panta 7. punkta b) apakšpunktā un 34. panta 8. punkta b) apakšpunktā, kad jāatceļ saistošās izziņas par tarifu (SIT) un saistošās izziņas par izcelsmi (SII) lēmumi; 2) gadījumiem, kas minēti 35. pantā, kad lēmumus par saistošu informāciju pieņem attiecībā uz citiem faktoriem, pamatojoties uz kuriem piemēro ievedmuitas vai izvedmuitas nodokļus un citus pasākumus saistībā ar preču tirdzniecību.
40. pants	23., 24., 25. pants
62. pants	31., 32., 33., 34., 35., 36. pants
65. pants (Preferenciāla izcelsme)	41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70. pants
75. pants	71. pants

88. pants (Muitas parāds)	72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 168. pants
99. pants	81., 82., 83., 84., 85., 86. pants
106. pants	88., 92. pants
115. pants	89., 90., 91. pants
122. pants	98., 99., 100., 101., 102. pants
126. pants	103. pants
131. pants (Atmaksāšana un atbrīvojums)	104., 105., 106., 107., 108., 109., 110., 111., 112., 113. pants
142. pants (Norādītās vietas ES muitas teritorijā ievestu preču uzrādīšanai)	115. pants
151. pants (Pagaidu uzglabāšanas nosacījumi un atļauja)	115., 116., 117., 118. pants
156. pants (Preču muitas statuss)	119., 120., 121., 122., 122.a, 128., 129., 129.c, 129.d, 182. pants
160. pants (Muitas procedūras piemērošana precēm)	135., 136., 137., 138., 139., 140., 141., 142., 143. pants
164. pants	155. pants
168. pants (Vienkāršotas deklarācijas)	145., 146., 147., 183. pants
175. pants	148., 248. pants
180. pants	149. pants
183. pants (Ieraksts deklarētāja reģistros)	150. pants
186. pants	151., 152. pants
196. pants	153. pants
206. pants	158., 159. pants
212. pants (Vispārīgi noteikumi par īpašām procedūrām)	161., 163., 165., 166., 167., 170., 175., 176., 177., 178., 201., 202., 203., 204., 206., 207., 218., 239., 240., 242., 243. pants
216. pants	174., 217., 218., 237. pants

221. pants	179., 180. pants
224. pants	169. pants
231. pants	187., 189. pants
235. pants (Savienības tranzīts)	191., 193., 195., 197., 198., 199., 200. pants
253. pants (Īpaša izmantošana)	206., 208., 209., 210., 211., 212., 213., 214., 215., 216., 219., 220., 221., 222., 223., 224., 225., 226., 227., 228., 229., 230., 231., 232., 233., 234., 235., 236. pants
265. pants	244., 245. pants